

Drenthe Samen Gezond in Beweging

Tussenevaluatie 2021 t/m 2023

van inzicht naar impact.

Colofon

Titel: Drenthe Samen Gezond in Beweging. Tussenevaluatie 2021 t/m 2023.
Datum: Maart 2024

Auteurs: Edwin Wiersma
Ina de Vries
Martin Bakker

Bezoekadres: CMO STAMM
Weiersstraat 1e, Assen
Laan Corpus den Hoorn 100-2, Groningen

Postadres: Postbus 2266
9704 CG Groningen

Telefoon: 050 577 0101
E-mail: info@cmostamm.nl
Website: www.cmostamm.nl

©Copyright 2024, CMO STAMM

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van CMO STAMM.

Voor zover het maken van kopieën is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912^j° het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1995, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 882, 1180 AW Amstelveen). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze opgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich te wenden tot CMO STAMM.

Inhoud

Drenthe Samen Gezond in Beweging (DSGiB).....	2
Reflecties vanuit programmateam DSGiB.....	7
Reflecties vanuit de expertgroep Gezond Gewicht.....	11
Reflecties vanuit de expertgroep Verantwoord middelengebruik.....	15
Reflecties vanuit de expertgroep #Eenlevenlangbewegen.....	19
Reflecties vanuit de expertgroep Mentale Gezondheid.....	23

Drentse inwoners hebben meer dan gemiddeld in Nederland gezondheidsrisico's en -problemen. Daarnaast zijn er grote sociaaleconomische gezondheidsverschillen en is er sprake van een sterke vergrijzing.

In Drenthe werken alle gemeenten, de provincie, Zilveren Kruis en diverse samenwerkingspartners (waaronder de GGD Drenthe, Zorgbelang Drenthe, SportDrenthe en CMO STAMM) samen aan de vraagstukken op het gebied van gezondheid(spreventie). Om de samenwerking te versterken stelde de Vereniging Drentse Gemeenten (VDG) in 2020 het meerjarenbeleidsprogramma (MJP) en uitvoeringsprogramma (UVP) Drenthe Samen Gezond in Beweging voor.

Het programma DSGiB

Drenthe Samen Gezond in Beweging is het programma in Drenthe waarin kennis en expertise samenkomen op de visie en thema's van het programmaplan DSGiB. De partijen gingen samen aan de slag gegaan met de volgende ambitie:

“We willen de ervaren gezondheid van Drenten verhogen in een omgeving die uitnodigt tot een gezonde leefstijl. Hierin draait het om meedoen aan de maatschappij, mentale & lichamelijke gezondheid, dagelijks functioneren, zingeving in het leven en de kwaliteit van leven. Het opzetten van een werkende infrastructuur en samenwerking zorgt voor een betere vertaling van integraal beleid naar praktijk kan worden gemaakt ten behoeve van een verbeterde ervaren gezondheid van de Drent.”

DSGiB zet in op kennis(deling), samen leren en verbinden om te komen tot het doen wat werkt. Iedere gemeente werkt al met een eigen lokale aanpak. Vanuit DSGiB willen de samenwerkingspartners deze lokale aanpak verder versterken, verbinden en verrijken. Hierdoor ontstaat er een regionale plus en wordt er gezamenlijk gewerkt aan de ambitie.

In het programma wordt ingezet op vier focusthema's:

1. Gezond Gewicht;
2. Verantwoord Middelengebruik;
3. Een Leven lang Bewegen;
4. Mentale Gezondheid.

Per focusthema is een expertgroep gevormd met partners die kennis/expertise hebben van, actief zijn op of interesse hebben in het betreffende thema. Deze groep gaat verder met het in kaart brengen van de ontwikkelingen en het duiden hiervan. Vervolgens zorgen zij voor inhoudelijke inbreng en uitwerkingen vanuit de opgaven. Hierbij kijken zij altijd naar wat lokaal moet en waar de expertgroep kan versterken, verbinden en verrijken ('de regionale plus').

Tussenevaluatie DSGiB

De provincie Drenthe en de bestuurlijke themagroep DSGiB heeft Trendbureau Drenthe gevraagd het programma DSGiB te monitoren en te evalueren. Het gaat in deze tussenevaluatie om de gezamenlijke reflectie op de geleerde lessen en de opbrengsten in de periode 2021-2023. In het Programmaplan 2023 zijn een aantal prioritaire doelstellingen door de expertgroepen opgesteld en vervolgens vastgesteld door de bestuurders. In deze tussentijdse evaluatie reflecteren we op deze doelstellingen.

Werkwijze

Voor de evaluatie maakten we gebruik van de aanpak Lerend Evalueren. Hierbij reflecteerden de onderzoekers tijdens de looptijd van het programma met de deelnemers van DSGiB op de stand van zaken, waarbij leren en signaleren centraal stond. We voerden hiervoor gesprekken met de kartrekkers van de expertgroepen en met het programmateam. Het gezamenlijk leerproces op de doelen, het proces/implementatie en de samenwerking waren belangrijke gesprekspunten. De kartrekkers controleerden de resultaten van de gesprekken om een zo goed mogelijke reflectie/weergave van de gesprekspunten te krijgen. Ook zijn de uitkomsten van de gesprekken door de kartrekker gedeeld en getoetst binnen de expertgroep. Verder vroegen we de voortgang, successen en aandachtspunten op over de doelen per expertgroep. Deze reflecties vormen gezamenlijk een beeld van de tussenstand.

Tussentijdse reflecties

Op basis van de gesprekken vanuit de uitvoering (expertgroepen en programmateam) is een analyse gedaan op de meest overeenkomende reflecties. Deze rode draad van de geleerde lessen en opbrengsten is verwerkt in een aantal thema's die we uitlichten. De specifieke geleerde lessen en opbrengsten per expertgroep zijn te lezen in de feitenbladen die hierna volgen.

Algemeen

De uitvoering vindt dat DSGiB zich onderscheidt als programma doordat er zoveel partners bij betrokken zijn en dat de diversiteit aan partners ook goed aansluit bij de vier focusthema's. Dit ervaren zij als zeer waardevol.

In de afgelopen jaren zijn nieuwe organisaties aangemoedigd om zich aan te sluiten bij DSGiB. Drenthe Samen Gezond in Beweging is in de periode 2021-2023 als een inspiratiebron gezien voor overheden, maatschappelijke organisaties en ondernemingen in de provincie Drenthe.

“Langdurig en effectief beleid kan alleen worden ontwikkeld als er goed wordt samengewerkt.”

Expertgroepen zijn sterk gemotiveerd en voelen urgentie om met de opgaven bezig te zijn. De netwerkpartners lijken erg tevreden met de onderlinge samenwerking in de uitvoering en de beweging die inzet op de doelen. De expertgroepen vormen vooral de 'regionale plus' voor het behalen van de doelen. Maatwerk binnen de focusthema's is en blijft belangrijk op lokaal niveau; gemeenten zitten soms in andere fasen van de projecten en aanpakken.

Samenwerking

Er is veel expertise aanwezig in de expertgroepen;

"Deskundigheid in de expertgroep zorgt ervoor dat kennis wordt versterkt en lokaal kan worden toegepast. Dat maakt dat je slagvaardig kunt zijn."

Het is een belangrijke les om te blijven reflecteren als groep;

"...zijn we met elkaar nog op de goede weg?"

Op uitvoeringsniveau wordt goed samengewerkt. Er leeft wel een beeld dat de urgentie die men in de uitvoering voelt, soms niet zo wordt gevoeld bij management en in de bestuurlijke laag;

"Het blijft wat voorzichtig, ondanks dat bestuurders wel akkoord hebben gegeven op de doelen."

Er komen grote uitdagingen af op gemeenten. Een aandachtspunt dat door de uitvoering wordt opgemerkt is dat hierdoor de focus van gemeenten meer op lokaal, in plaats van regionaal, komt te liggen. Dit maakt dat het soms minder voortvarend gaat dan gewenst.

Doelen

Over het algemeen is de uitvoering tevreden met het programmaplan.

"Door de eigen vastgestelde doelen van expertgroepen is concreet geworden waar iedereen mee bezig is, wat de spelregels zijn en wie waar aan tafel zit."

Expertgroepen zijn overwegend positief over de beweging die is ingezet op de doelstellingen (zie Programmaplan, Juni 2023). Vanuit de uitvoering en het bestuur van DSGiB is nog wel meer aandacht nodig voor de landelijke (resultaat) afspraken die zijn gemaakt op het gebied van gezondheidsbeleid en preventie (sportakkoorden en GALA) die regionaal en lokaal uitgevoerd moeten worden. Dit heeft invloed op de doelstellingen en activiteiten.

Communicatie

Contact en informatie-uitwisseling binnen de expertgroep en tussen de expertgroepen is essentieel. Dit zorgt ook voor onderlinge verbondenheid. Dat kan volgens geïnterviewden nog beter vormgegeven kunnen worden (onderling). Het is van belang dat de partijen in de netwerken van elkaar weten hoe ze elkaar kunnen vinden en hoe ze aanvullend op elkaar kunnen zijn. Meerdere geïnterviewden gaven dit aan als een verbeterpunt.

Capaciteit en Draagvlak

Een belangrijke leerpunt is volgens de geïnterviewden dat er duidelijkheid moet zijn over de governance/ besluitvormingsprocessen.

Ook is het van belang dat organisaties (soms) over de eigen schaduw heen stappen.

Capaciteitsproblemen, zowel bij de overheid als andere organisaties, maken dat het soms minder voortvarend gaat dan gewenst vanuit de uitvoering.

Aansprekende initiatieven

De geïnterviewden brengen graag een aantal initiatieven voor het voetlicht. Vanuit het thema 'Een Leven Lang Bewegen' is gestart met [De Beweegreis](#). Dit is een initiatief van de Hanzehogeschool Groningen en Gezond in Drenthe. Het uitgangspunt is dat de focus meer naar bewegen in plaats van sporten gaat. Bewegen is veel breder dan sport, zoals bijvoorbeeld lopend of op de fiets naar school of werk gaan. Op 31 oktober 2023 organiseerde de expertgroep Een Leven Lang Bewegen (ELLB) een Beweegreis conferentie. In 2024 krijgt deze training een landelijke uitrol via de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG).

Een ander hoogtepunt is het tekenen van het [Convenant Gezonde Sportevenementen](#) tijdens het EK Wielrennen dat in september 2023 in Drenthe plaatsvond. Met de ondertekening van het convenant zijn stappen gezet naar een gezonde leefomgeving.

Aandachtspunten voor 2024

De tussentijdse reflecties uit de uitvoering laten een aantal aandachtspunten zien die relevant zijn voor het programma in 2024 in randvoorwaardelijke sfeer:

Communicatie

Zorg voor een goede informatiehuishouding door alle lagen van het programma heen, en daarbuiten. Het programmateam heeft dit ook als belangrijke focus voor 2024.

Draagvlak

Bekrachtig vanuit de bestuurders (nogmaals) de inzet op de doelstellingen uit het programmaplan. Het is belangrijk dat dit vanuit de organisaties herhaald wordt naar de uitvoering toe. En dat hier ook tijd en capaciteit aan verbonden wordt.

Capaciteit

Capaciteitsproblemen vormen ook een risico voor het behalen van de doelstellingen in 2024. Zorg met elkaar, waar mogelijk, voor oplossingen en stel verwachtingen op tijd bij.

Doelstellingen

Het is belangrijk dat in 2024 ook op tijd verbinding wordt gemaakt met het Regioplan Drenthe.

Drenthe Samen Gezond in Beweging verbinden met het Regioplan

Expertgroepen vinden het nog lastig om goed vooruit te kijken. De vraag leeft of de structuur van het huidige programma Drenthe Samen Gezond in Beweging intact blijft of dat er andere accenten worden gelegd.

“Het zou goed zijn om de thema’s onder te brengen in de uitvoering van de IZA- en GALA-plannen van gemeenten.”

“We zien de waarde om bestaande structuren te behouden en te verbeteren, in plaats van deze volledig te herzien.”

De uitvoering vindt het van belang dat mensen zich verbonden blijven voelen bij het lerende netwerk, vanuit de opgaven. Dat is een belangrijke les;

“Het moet niet vrijblijvend worden. Dat gewerkt wordt vanuit de opgaven.”

De geïnterviewden benadrukken dat het van belang is dat de huidige samenwerking gefaciliteerd blijft;

“Bestaat een risico dat het weer allemaal losse puzzelstukjes worden, terwijl we net begonnen zijn de puzzel te leggen.”

Aanbeveling

Het programma Drenthe Samen Gezond in Beweging staat nu nog ‘naast’ de activiteiten van het regionale Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Deze activiteiten versterken ook de doelstellingen uit het Integraal Zorgakkoord (IZA) om de beweging van ‘zorg naar gezondheid te maken’. Het lijkt een ‘natuurlijk’ moment om vanuit Drenthe Samen Gezond in Beweging in 2024 de aansluiting te zoeken met de activiteiten in het kader van Integraal Zorgakkoord zoals die nu binnen het Drentse Regio- plan ‘[Gezonde Marke](#)’ door partijen worden opgepakt. Aansluiting bij de opgaven ‘versterken van de sociale basis’ en ‘een gezonde leefomgeving’ lijkt logisch.

Meer informatie over het programma is te vinden op de website: drenthesamengezond.nl

Meer informatie over de doelen per expertgroep is te vinden in [het programmaplan 2023](#).

Leeswijzer

De volgende vijf hoofdstukken gaan over de specifieke reflecties die zijn aangegeven vanuit de uitvoering. In het eerste hoofdstuk worden de reflecties vanuit het programmateam teruggegeven over de afgelopen jaren (2021-2023). De andere vier hoofdstukken beschrijven per expertgroep de meerwaarde, resultaten en wat er is geleerd op het betreffende focusthema in de periode 2021-2023.

Reflecties vanuit programmateam DSGiB

Dit hoofdstuk is onderdeel van de tussentijdse evaluatie van het Meerjarenbeleidsprogramma Drenthe, Samen Gezond in Beweging (DSGiB) 2021-2023. Trendbureau Drenthe, onderdeel van CMO STAMM, stelde deze publicatie op in opdracht van de provincie Drenthe.

Geïnterviewden: Dorien van de Kant (programmamanager DSGiB) en Karlijn Meijerink (beleidsadviseur gezondheid Gemeente Emmen) namens het programmateam.

Wat is de rol van het programmteam DSGiB?

Als programmamanager van DSGiB is Dorien lid van het programmteam. Karlijn is binnen het programmteam ambtelijk trekker waarin ze veel samen optrekt met Dorien. Het programmteam is een schakel tussen de bestuurlijke laag en de uitvoerende laag. Het programmteam voert regie op het programmplan, adviseert over de strategie en uitvoering van het programma en bereidt de bestuurlijke themagroep voor. Het programmteam komt vier keer per jaar samen. In deze overleggen bespreken zijn de voortgang binnen de expertgroepen en kunnen thema's bestuurlijk geagendeerd worden.

Wat is de maatschappelijke waarde van DSGiB?

Het programma richt zich primair op het bevorderen van gezondheid bij inwoners van Drenthe, met de nadruk op zowel fysieke als mentale gezondheid. De thema's binnen het programma zijn specifiek gekozen om dit brede gezondheidsconcept te ondersteunen. Het programma draagt bij aan een grotere maatschappelijke waarde door mensen in staat te stellen actiever en langer gezond deel te nemen aan de samenleving.

Verder wordt er gewezen op de rol van expertgroepen binnen het programma. Deze groepen bestaan uit specialisten op specifieke thema's en diverse maatschappelijke organisaties. De expertgroepen ondersteunen de lokale uitvoering (gemeenten, welzijnswerkers, buurtsportcoaches, verenigingen, inwoners). Het programma DSGiB faciliteert kennisdeling met o.a. symposia rond de vier focusthema's, wat leidt tot onderlinge ontmoetingen, bijvoorbeeld tussen JOGG-regisseurs, buurtsportcoaches en welzijnswerkers. Deze verbindingen dragen bij aan de maatschappelijke waarde van het programma.

Wat is er geleerd in de periode 2021-2023?

Het programmteam merkt dat er in de periode 2021-2023 veel is geleerd, en er wordt nog steeds gezocht naar nieuwe inzichten. Een belangrijk leerpunt is het belang van draagvlak en capaciteit van alle betrokken partijen in Drenthe. Wanneer dit ontbreekt, vertraagt het proces, wat zonde is voor het programma. Een andere belangrijke les is volgens de geïnterviewden dat partijen (soms) over hun eigen schaduw heen moeten kijken, vooral op het gebied van deze belangrijke maatschappelijke thema's.

Het programmteam geeft aan dat alle partijen, inclusief de inwoners, een integraal onderdeel zijn van het programma. Dit is volgens de geïnterviewden niet vanzelfsprekend en vereist voortdurende aandacht, vooral omdat personeelwisselingen kunnen leiden tot vertraging.

In de afgelopen twee jaar heeft DSGiB zowel successen als uitdagingen ervaren in de samenwerking. De samenwerking tussen verschillende organisaties en de expertgroepen wordt als positief beoordeeld, met een sterke wil om samen te werken aan gemeenschappelijke doelen in de provincie. Het programmteam merkt dat er vooral goede samenwerking is op uitvoeringsniveau. De uitvoering wil wel en werkt goed samen. Er leeft wel een beeld dat de urgentie die in de uitvoering wordt gevoeld, dat we nu echt iets moeten doen om keiharde stappen te zetten, soms niet zo wordt gevoeld in de bestuurlijke laag. Het blijft volgens de geïnterviewden wat voorzichtig, ondanks dat bestuurders een akkoord gaven op de doelen.

Een betere doorstroming van informatie en besluiten binnen (en buiten) het programma kunnen hiervoor verbeterpunten zijn. Het programmateam geeft verder aan dat de grote uitdagingen die op gemeenten afkomen maakt dat de focus meer op lokaal niveau, in plaats van regionaal, komt te liggen. DSGiB probeert waar mogelijk regionaal de vraagstukken op te pakken zodat gemeenten (voor een deel) ontlast worden. Dit en de capaciteitsproblemen, zowel bij de overheid als andere organisaties, maken dat het soms minder voortvarend gaat dan gewenst.

Enkele hoogtepunten van de samenwerking zijn volgens het programmateam de regionaal georganiseerde bijeenkomsten, zoals die over het thema 'Gezond Gewicht' en 'Een Leven Lang Bewegen'. Bij beide bijeenkomsten namen de expertgroepen het voortouw in de organisatie hiervan. En beide bijeenkomsten leverden veel belangstelling en positieve resultaten. Deze successen benadrukken het belang van de rol van de expertgroepen in het initiëren en faciliteren van samenwerkingsgerichte activiteiten. Een ander belangrijk hoogtepunt is het tekenen van het [Convenant Gezonde Sportevenementen](#). Hiermee zijn stappen gezet naar een gezonde leefomgeving.

In de recente ontwikkelingen van het programma zijn een aantal veranderingen doorgevoerd om de organisatiestructuur en professionalisering te verbeteren. Er zijn kartrekkers voor elke expertgroep geïntroduceerd, wat een decentralisatie van verantwoordelijkheden betekent. Dit vermindert de afhankelijkheid van één persoon en bevordert een betere verdeling van taken. Hoewel de programmamanager hierdoor soms minder direct betrokken is bij de dagelijkse zaken, blijft zij een actieve rol spelen door aan te sluiten bij de overleggen van de expertgroepen.

Hoe kijkt het programmateam terug op het meerjarenbeleidsprogramma DSGiB in het algemeen en op de doelstellingen?

Recente wijzigingen in het beleid van het meerjarenbeleidsprogramma (MJP) zijn doorgevoerd om de effectiviteit te verhogen. Eerdere, bredere doelstellingen zijn vervangen door specifiekere doelen gericht op focusthema's. Dit is uitgewerkt in het programmaplan 2023. Het programmaplan zorgt voor een duidelijkere richting en maakt acties concreter. De doelen uit het oorspronkelijke MJP waren niet altijd scherp, maar komen nu terug in de nieuwe doelstellingen. Bijvoorbeeld, het thema 'gezonde leefomgeving' was al opgenomen in het MJP en is nu verder ontwikkeld.

De nieuwe, concretere doelen maken het makkelijker voor expertgroepen om meer specifieke acties te ondernemen. En het helpt bij het bepalen wat er nog nodig is om het doel te bereiken. Een voorbeeld hiervan is volgens het programmateam het streven naar meer rookvrije sportlocaties als middel om roken te verminderen. Het aantal rookvrije sportlocaties is bijvoorbeeld relatief makkelijk te achterhalen (en ook waar dat nog niet het geval is). Hierbij wordt wel opgemerkt dat maatschappelijke effecten op gezondheidsgebied vaak pas op langere termijn zichtbaar zijn.

Het programmateam geeft aan dat de doelen van de expertgroepen goed aansluiten op de doelen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Zoals bijvoorbeeld de inrichting van de preventieketens in de provincie. Drie van deze preventieketens vallen binnen de activiteiten van DSGiB. De ambitie voor 2025 is om in elke gemeente effectieve preventieketens operationeel te hebben. Hoewel de concrete uitwerking van deze ketens momenteel nog in ontwikkeling is, wordt er aanzienlijke vooruitgang geboekt.

Wat wil het programmateam in 2024 nog realiseren?

De geïnterviewden geven aan dat de expertgroepen en het programmateam in 2024 bezig gaan met het realiseren van de doelen. Bijvoorbeeld door de preventieketens op te zetten en vanuit allerlei invalshoeken in te zetten op een gezondere leefomgeving. Het programmateam van DSGiB kijkt met een positieve blik naar de toekomst, waarbij het besef heerst dat er nog belangrijke gesprekken gevoerd moeten worden over de huidige aanpak en de weg vooruit. Belangrijke thema's zoals het versterken van de sociale basis, een gezonde leefomgeving, de rol van sport, bewegen en cultuur, en inwonerbetrokkenheid worden benadrukt als aandachtspunten voor verdere uitwerking.

Een belangrijke prioriteit voor het programmateam is het integreren van de bestaande acties binnen DSGiB met de IZA- en GALA-doelstellingen. Daarnaast benadrukt het programmateam het belang van de governance en de rol daarvan in het realiseren van hun doelstellingen, niet alleen binnen DSGiB maar ook in het bredere kader van gezondheidspreventie.

Het programmateam wil gemeenten op verschillende beleidsterreinen beter aan laten haken bij DSGiB. Er is een groeiende behoefte aan betere informatie-uitwisseling tussen de gemeenten en de VDG-groepen (sport en gezondheid & welzijn). Dit is reeds besproken en DSGiB wordt als vast agendapunt opgenomen in de ambtelijke en bestuurlijke VDG-tafels (VDG Sport en VDG Gezondheid en Welzijn). Een belangrijke focus van het programmateam ligt in 2024 op het versterken van de communicatie. En het waarborgen dat alle gemeenten, inclusief hun beleidsambtenaren, adequaat geïnformeerd worden over alle activiteiten die binnen DSGiB worden uitgevoerd. Dit is essentieel om ervoor te zorgen dat gemeenten hun portefeuillehouders en raden effectief kunnen adviseren en dat besluitvorming optimaal verloopt.

Wat zijn de verwachtingen nadat het programma per 1 januari 2025 is afgelopen?

Ondanks dat het meerjarenbeleidsprogramma DSGiB officieel eindigt per 1 januari 2025 benadrukt het programmateam dat het stoppen van DSGiB geen optie is, gezien de ingezette transformatie van zorg naar gezondheid en preventie. Deze beweging wijst naar de noodzaak voor een proactieve en vooruitstrevende aanpak. Volgens het programmateam is het stoppen met DSGiB zonde van de tijd en energie die erin is gestopt. Het programmateam ziet de waarde om bestaande structuren te behouden en te verbeteren, in plaats van deze volledig te herzien. Hiervoor is mogelijk een update van het programmaplan nodig die gericht is op nog betere aansluiting bij het regioplan en de bijbehorende IZA- en GALA-doelen.

Extra informatie

[Programmaplan, juni 2023](#)

[Feitenblad DSGiB](#)

Reflecties vanuit de expertgroep Gezond Gewicht

Dit feitenblad is onderdeel van de tussentijdse evaluatie van het Meerjarenbeleidsprogramma Drenthe, Samen Gezond in Beweging (DSGiB) 2021-2023. Trendbureau Drenthe, onderdeel van CMO STAMM, stelde dit feitenblad op in opdracht van de provincie Drenthe.

Geïnterviewde: Alieke Wijnholds (kartrekker) namens de expertgroep Gezond Gewicht.

Waar richt het thema 'Gezond Gewicht' zich op?

Het thema richt zich op twee sporen:

1. Een gezonde omgeving van jongeren door de [JOGG-aanpak \(Gezonde Jeugd Gezonde Toekomst\)](#), de JOGG-Teamfit locaties en gezonde scholen in de gemeenten. Het gaat hierbij om de sportomgeving, schoolomgeving, buurtomgeving en vrijetijdsomgeving.
2. Het versterken van ketensamenwerking rondom de aanpak Gezond Gewicht. In alle Drentse gemeenten lopen op lokaal niveau al meerdere initiatieven en interventies gericht op een gezond gewicht voor de inwoners. Er is overal een GLI-aanbod voor volwassenen en gemeenten zijn aan de slag met de JOGG-aanpak. Het aanbod is vaak versnipperd en er is per gemeente variatie in het aanbod.

Wat is de meerwaarde van het thema?

Op dit moment is de expertgroep wat zoekende naar wat je regionaal én wat je lokaal kunt doen. Ook kijkt de expertgroep hoe de koppeling tussen de IZA- en GALA-doelstellingen vertaald kunnen worden naar regionale en lokale doelen van het thema Gezond Gewicht. Deze vertaling moet ervoor zorgen dat het thema Gezond Gewicht meer wordt versterkt. De verwachting is dat het thema integraal onderdeel gaat worden van het nieuwe regioplan.

De kartrekker geeft aan dat de meerwaarde van de expertgroep is dat het bestaat uit veel verschillende partners die elkaar versterken. En dat de expertgroep de regionale kennis en lokale kennis aan elkaar verbindt. In eerste instantie was er een leernetwerk opgestart waar vooral de gemeenten en professionals samenkwamen. Dit netwerk is uitgebreid met de projectleiders van de verschillende projecten op het gebied van Gezond Gewicht.

*“Alles wat je regionaal met elkaar afspreekt, moet de lokale aanpak versterken”
(Alieke Wijnholds, kartrekker Gezond Gewicht)*

Wat zijn belangrijke voorlopige resultaten?

Een van de genoemde doelen uit het In het Programmaplan Drenthe, Samen Gezond in Beweging: “In 2025 stimuleren alle 12 Drentse gemeenten actief interventies die bijdragen aan de gezonde lokale omgeving door onder andere (subdoel 1) in te zetten op meer JOGG-Teamfit locaties (minimaal twee).” In de gemeente Assen is inmiddels een proeftuin met de JOGG-aanpak opgestart. De gemeente Coevorden gaat ook starten. De verwachting van de expertgroep is dat de andere tien gemeenten spoedig volgen.

Bij subdoel twee: “In 2025 is het inwonerperspectief structureel onderdeel van beleid en uitvoering bij het realiseren van een gezonde lokale omgeving” geeft de kartrekker aan dat in 2023 (tijdens het EK-Wielrennen in Drenthe) alle twaalf Drentse gemeenten het [Convenant Gezonde Sportevenementen](#) ondertekende. Hierin is onder andere opgenomen dat alle Drentse gemeenten zich committeren aan het structureel gezonder maken van het aanbod aan voeding bij sportevenementen.

*“Ik vind het een mooie winst dat wij in Drenthe echt de intentie hebben om in te zetten op gezonde sportevenementen.”
(Alieke Wijnholds, kartrekker Gezond Gewicht)*

Wat is er geleerd in de periode 2021-2023?

Volgens de kartrekker was het een goede leerervaring dat de expertgroep met elkaar reflecterde; dat ze zich bleven afvragen of ze een logische richting waren ingeslagen én of ze met elkaar nog op de goede weg zaten.

Daarnaast geeft de expertgroep aan dat het een uitdaging is om landelijke afspraken die door gemeenten, GGD's en zorgpartijen gemaakt zijn te vertalen naar regionaal en vervolgens naar lokaal beleid. Hiervoor is het belangrijk gebleken om met elkaar te blijven kijken naar wat in collectief verband opgepakt kan worden als iets lokaal niet goed lukt. Hieruit ontstaan mooie projecten.

*“Belangrijk is dat je met elkaar de inwoners voor ogen hebt, want daar doen we het voor!”
(Alieke Wijnholds, kartrekker Gezond Gewicht)*

Hoe kijkt de expertgroep terug op het meerjarenbeleidsprogramma DSGiB in het algemeen?

De in het meerjarenbeleidsprogramma benoemde thema's zijn ook terug te vinden in het GALA-akkoord. De expertgroep kan zich vinden in die thema's. Wat opvalt is dat de IZA- en GALA-doelstellingen, in vergelijking met het programmaplan uit 2023, verder zijn geconcretiseerd en er ook resultaatafspraken in staan.

Een aandachtspunt volgens de kartrekker is de manier waarop de verschillende expertgroepen zijn ingericht. Veel thema's hebben overlap. Voorkómen moet worden dat dingen dubbel worden gedaan. Daarom vindt de kartrekker het belangrijk dat de expertgroepen goed met elkaar in contact staan. Daarnaast is de bezetting van de expertgroepen een punt van aandacht.

*“Niet alle gemeenten zijn even goed vertegenwoordigd in de expertgroepen.
Dit kan invloed hebben op het behalen van de doelstellingen.”
(Alieke Wijnholds, kartrekker Gezond Gewicht)*

Wat wil de expertgroep in 2024 nog realiseren?

De prioriteit is dat de basis op orde moet zijn. Dit betekent dat er een goede koppeling is tussen de ambities en doelstellingen uit de IZA- en GALA-akkoorden en het thema Gezond Gewicht. Er is een integrale aanpak nodig.

Daarnaast wil de expertgroep vanuit DSGiB nog aan de slag met de netwerkaanpak [Kind naar Gezonder Gewicht \(KNGG\)](#), omdat dit een wetenschappelijke en effectieve interventie is.

Wat zijn de verwachtingen van projecten en doelstellingen nadat het programma per 1 januari 2025 afloopt?

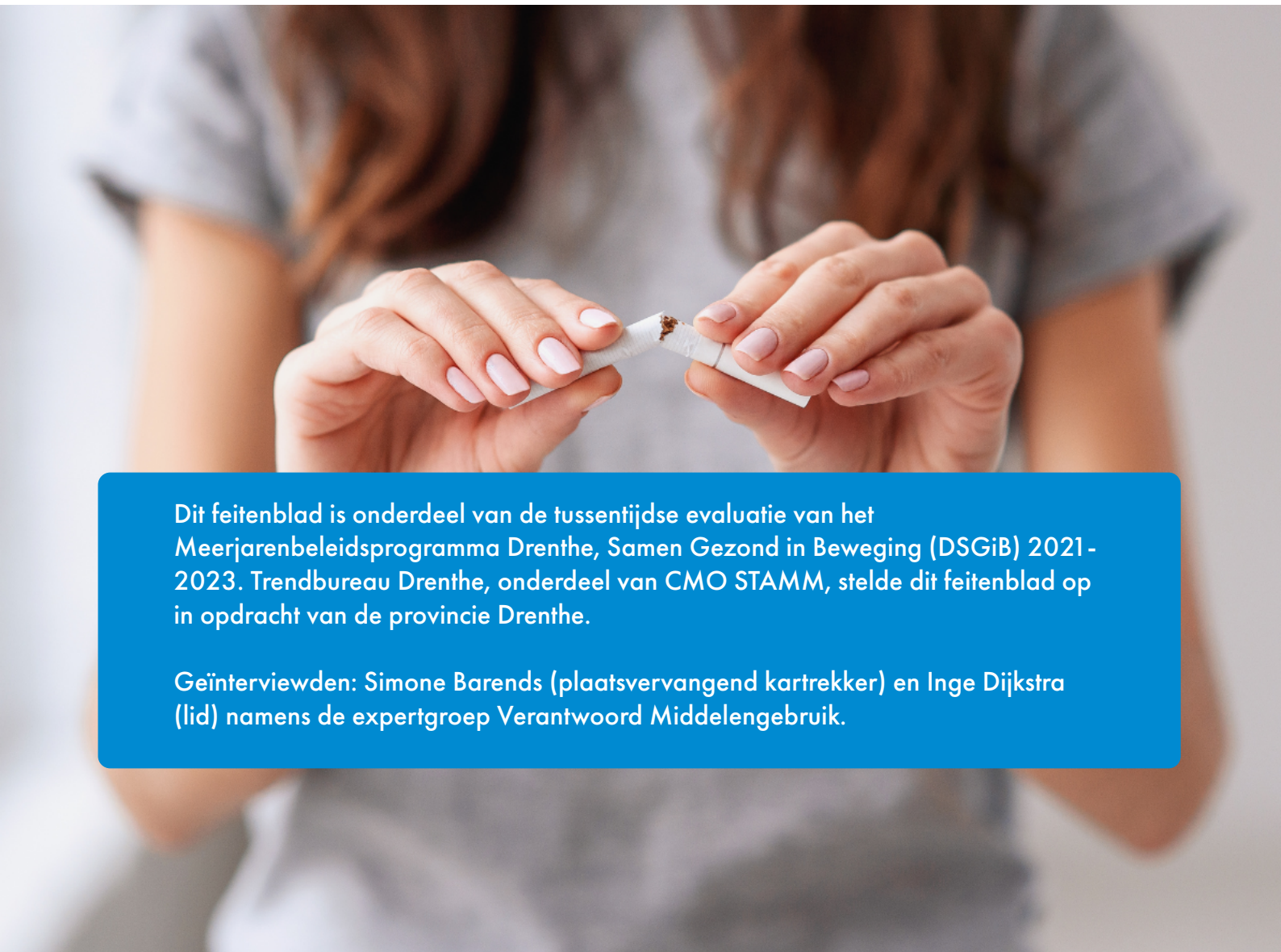
Volgens de kartrekker moet het thema op de agenda blijven staan ook nadat het programma is gestopt. Het zou goed zijn om het thema onder te brengen in de uitvoering van de IZA- en GALA-plannen van gemeenten. De uitvoering van deze plannen lopen namelijk door na 1 januari 2025.

“Het zou mooi zijn als er concrete doelstellingen gekoppeld worden aan de projecten, zoals dat we een X-aantal kinderen hebben geholpen naar een gezonder gewicht”.

(Alieke Wijnholds, kartrekker Gezond Gewicht)

Meer informatie over de stand van zaken op de doelen van de expertgroep in 2023 staat [hier](#).

Reflecties vanuit de expertgroep Verantwoord Middelengebruik

Dit feitenblad is onderdeel van de tussentijdse evaluatie van het Meerjarenbeleidsprogramma Drenthe, Samen Gezond in Beweging (DSGiB) 2021-2023. Trendbureau Drenthe, onderdeel van CMO STAMM, stelde dit feitenblad op in opdracht van de provincie Drenthe.

Geïnterviewden: Simone Barends (plaatsvervangend kartrekker) en Inge Dijkstra (lid) namens de expertgroep Verantwoord Middelengebruik.

Waar richt het thema 'Verantwoord Middelengebruik' zich op?

Het thema Middelengebruik is heel breed. Onder middelengebruik vallen o.a. roken, vaperen, alcoholgebruik en verschillende soorten drugsgebruik, maar ook gamen en social mediagebruik. In vergelijking tot landelijke cijfers wordt in Drenthe meer gerookt. Er zijn een aantal leeftijdsgroepen waar het percentage rokers relatief hoog is. Namelijk 16–18 jaar en 19–34 jaar. De expertgroep richt zich met name op preventie van roken, alcohol en drugs en dan voornamelijk met het accent op het stimuleren van een [rookvrije generatie](#). Deze drie pijlers zijn ook gebaseerd op het [Nationaal Preventieakkoord](#).

Wat zijn belangrijke voorlopige resultaten?

De expertgroep had o.a. als doelstelling om in te zetten op rookvrije (kind)omgevingen en het verbeteren van de informatievoorziening. Om de doelen kracht bij te zetten zijn de mogelijkheden van extra subsidie verkend. De subsidieaanvragen zijn gehonoreerd, daardoor is er extra capaciteit om de komende jaren met het thema aan de slag te gaan.

Een ander belangrijk punt wat naar voren komt is dat er veel expertise aanwezig is in de expertgroep, zoals de GGD, VNN, Zorg Innovatie Forum (ZIF), het UMCG (vanuit hun onderzoeksexpertise van het begeleiden van zwangere vrouwen die roken) en de [Teamfitcoach](#) die sportverenigingen ondersteunt. Dit is volgens de expertgroep een mooie mix qua samenstelling om mee aan de slag te gaan.

Een ander belangrijk resultaat is dat het gelukt is om in bijna alle gemeenten een contactpersoon te vinden die betrokken kan worden bij de uitwerking van de doelen voor een rookvrije generatie. Hierdoor is het mogelijk om samen met de gemeenten te werken aan de doelstellingen.

*“Je moet echt lokaal en regionaal samenwerken om een rookvrije generatie te realiseren.”
(Inge Dijkstra, Verantwoord middelengebruik)*

Hoe wordt er meerwaarde gecreëerd op het thema?

De expertgroep geeft aan een 'regionale plus' te kunnen zijn voor het behalen van de doelen en dat de gemeenten hier gebruik van kunnen maken.

Maatwerk per gemeente is belangrijk. Een voorbeeld hiervan is het Verloskundig Samenwerkingsverband (VSV) Assen dat recent een [protocol Rookvrije Start](#) heeft vastgesteld. In januari 2024 organiseren ze in samenwerking met het Trimbos-instituut een workshop en het voornemen is een convenant te tekenen voor een volledig rookvrij VSV. Andere gemeenten zetten nu de eerste stappen gericht op het vormen van een lokale coalitie Kansrijke Start. Daar komt het gesprek over een Rookvrije Start net op gang.

Het samenspel tussen regionale ondersteuning en lokaal beleid en uitvoering is belangrijk. Waar men in de ene gemeente al druk bezig is met de implementatie van een programma, staan andere gemeenten nog aan de start.

De meerwaarde is volgens de geïnterviewden dat alle deskundigheid in de expertgroep ervoor zorgt dat kennis wordt versterkt en lokaal kan worden toegepast. Dat maakt dat je slagvaardig kunt zijn. Als je weet waar je naar toe wilt en wat nog nodig is in Drenthe, is het schrijven en aanvragen van subsidies gemakkelijker en komen programma's gemakkelijker van de grond.

*“Twaalf gemeenten zijn twaalf verschillende werkelijkheden.
Daarom is maatwerk zo belangrijk.”
(Inge Dijkstra, Verantwoord Middelengebruik)*

Wat is er geleerd in de periode 2021-2023?

De expertgroep geeft aan dat het belangrijk is dat zichtbaar is wat de deelnemende organisaties aan de expertgroep kunnen bieden. De expertgroep gaf een presentatie bij de bestuurlijke themagroep om het samen werken aan een rookvrije generatie op de agenda te houden. Daarnaast is het belangrijk dat de partijen van elkaar weten hoe ze elkaar kunnen vinden en hoe ze aanvullend op elkaar kunnen zijn, zodat het wiel niet steeds opnieuw hoeft te worden uitgevonden. Ook is belangrijk dat als er ergens bepaalde expertise wordt gevraagd, zoals bij een training of overleg, dat men weet wie hier het meest geschikt voor is en dit ook met elkaar kan afstemmen.

Verder is het volgens de expertgroep belangrijk dat er duidelijkheid is over de governance, omdat veel verschillende partijen en mensen zijn betrokken, zowel bestuurders als ook uitvoerders.

*“Je bent aanvullend op elkaar en niet concurrerend.”
(Inge Dijkstra, Verantwoord Middelengebruik)*

Hoe kijkt de expertgroep terug op het meerjarenbeleidsprogramma DSGiB in het algemeen?

De kartrekker geeft aan dat het een goed idee was om een programmaplan te maken en programmatisch te gaan werken. Doordat expertgroepen doelen moesten vastleggen is ook concreet geworden waar iedereen mee bezig is, wat de spelregels zijn en wie waar aan tafel zit.

Hoe kijkt de expertgroep terug op de doelstellingen die in programmaplan DSGiB zijn gesteld voor het thema?

De expertgroep stuurde bewust op het concreet maken van de doelen. Ze gaf aan dat het verstandig is om eerst op één middel te focussen, namelijk roken. Daaruit kwam het volgende doel voort: “In 2025 hebben alle 12 Drentse gemeenten meer rookvrije (kind)omgevingen gerealiseerd ten opzichte van 2022”.

Via de contactpersonen van de gemeenten hopen ze binnenkort antwoord te krijgen wat gemeenten nog nodig hebben om het gestelde doel te helpen realiseren. Van een aantal gemeenten is bekend dat er al goede stappen zijn gezet in het rookvrij maken van bijvoorbeeld sportlocaties; het stimuleren om te komen tot rookvrije kindomgevingen werpt zijn vruchten af. Een voorbeeld hiervan is ook de [rookvrije bushaltes](#).

Een belangrijk aandachtspunt bij het realiseren van het doel en de subdoelen is in hoeverre gemeenten ook de financiële middelen/personele capaciteit hebben om het doel te realiseren en te blijven volgen. Dit verschilt per gemeente.

Het tweede doel van de expertgroep is: "In 2025 hebben professionals die zwangeren en ouders van pasgeboren kinderen begeleiden voldoende kennis beschikbaar over het aanbod stoppen met roken en leiden ze actief mensen toe naar dit ondersteuningsaanbod." Hierover geeft de expertgroep aan dat zij kennis en advies kunnen geven door aan te sluiten bij reguliere overleggen 'Verloskundig Samenwerkingsverbanden (VSV's)' en lokale coalities Kansrijke Start. En vanuit de ervaringen met het project [Samen Stoppen, Samen Sterk](#) werken o.a. het UMCG en VNN aan 'stoppen-met-roken ondersteuning' die nog beter aansluit bij wat zwangere vrouwen in kwetsbare situaties nodig hebben.

Wat wil de expertgroep in 2024 nog realiseren?

De doelen moeten op de agenda blijven staan en de expertgroep hoopt dat alle gemeenten aan een rookvrije omgeving blijven werken. Er zijn al veel succesvolle initiatieven waarop voort kan worden gebouwd, zoals de inzet van VNN die met de aanpak [Helder op School](#) ondersteuning geeft op het gebied van preventie van middelen op scholen. Daarnaast is er aandacht voor het stimuleren van een gezonde leefomgeving, rookvrije sportverenigingen en de Alcoholvrije en Rookvrije Start wat de expertgroep in 2024 in meer gemeenten hoopt te introduceren.

Wat zijn de verwachtingen van projecten en doelstellingen nadat het programma per 1 januari 2025 afloopt?

Het is voor de expertgroep lastig om vooruit te kijken vanwege de ontwikkelingen rondom IZA- en GALA. De expertgroep hoopt dat een gezonde leefstijl en leefomgeving daar goed in gaat landen. De vraag is ook of de structuur van het huidige programma Drenthe Samen Gezond in Beweging intact blijft, of dat er andere accenten worden gelegd. Samenwerking met andere regio's zou er ook toe kunnen leiden dat succesvolle initiatieven uit andere regio's worden doorontwikkeld in Drenthe.

Meer informatie over de stand van zaken op de doelen van de expertgroep in 2023 staat [hier](#).

Reflecties vanuit de expertgroep #Eenlevenlangbewegen

Dit feitenblad is onderdeel van de tussentijdse evaluatie van het Meerjarenbeleidsprogramma Drenthe, Samen Gezond in Beweging (DSGiB) 2021-2023. Trendbureau Drenthe, onderdeel van CMO STAMM, stelde dit feitenblad op in opdracht van de provincie Drenthe.

Geïnterviewde: Hans Derks (kartrekker) namens de expertgroep 'Een Leven Lang Bewegen (ELLB)'.
Geïnterviewde: Hans Derks (kartrekker) namens de expertgroep 'Een Leven Lang Bewegen (ELLB)'.

Waar richt het thema 'Een Leven Lang Bewegen' zich op?

Het thema richt zich op de 35% van de Drentenaren die graag zouden willen bewegen, maar er niet aan toe komen. Het gaat om in totaal 175.000 inwoners. ELLB zet zich in om deze mensen te stimuleren te bewegen en er ook plezier in te krijgen.

Wat zijn de belangrijkste voorlopige resultaten?

In het Programmaplan Drenthe, Samen Gezond in Beweging 2021-2024 wordt als één van de doelstellingen genoemd: "In 2025 zijn meer professionals zich bewust van hoe ze de inwoners, die wel willen bewegen, maar dat nog niet doen, kunnen benaderen."

De kartrekker geeft aan dat er inmiddels is gestart met een initiatief genaamd [De Beweegreis](#). Dit is een initiatief van de Hanzehogeschool Groningen en het programma Gezond in Drenthe. Het initiatief is gestart als pilot en wordt nu doorontwikkeld tot een training die van start ging op 23 november 2023 in het Noorden van het land.

Deze training heeft als doel om een omgeving te creëren waar iedereen zich welkom voelt en waar het niet gaat om sporten, maar om een benadering vanuit gezondheid. De Beweegreis leert betrokkenen in de lokale beweegwereld, inwoners te betrekken en tegelijkertijd het gesprek aan te gaan met het gehele ecosysteem, waaronder zorgverzekeraars, welzijnsprofessionals, sportverenigingen en gemeenten. Dit initiatief betreft lokale belanghebbenden en stimuleert samenwerking tussen verschillende partijen.

*"Voor de 35% mensen begint de Beweegreis op een andere plek dan die van de inwoners die van nature al voldoen aan de beweegnorm."
(Hans Derks, kartrekker ELLB)*

Hoe wordt er meerwaarde gecreëerd op het thema?

In alle twaalf gemeenten is ELLB in het beleid opgenomen. De kartrekker geeft verder aan dat er een omslag in het denken is gekomen dat de 35%-groep anders moest worden benaderd dan de mensen die vanuit zichzelf al voldoende bewegen. Dus de focus moest meer naar bewegen in plaats van sporten. Bewegen is veel breder dan sport, zoals bijvoorbeeld lopend of op de fiets naar school of werk gaan. De expertgroep is hierin meegegroeid en heeft geprobeerd om de ELLB vanuit de zorggedachte te starten.

De kartrekker noemt een voorbeeld van een andere manier van denken die plaatsvond vanuit praktijkervaringen. Hij noemt als voorbeeld dat veel sportscholen spiegels hebben hangen. Dit heeft op de 35%-groep vaak een negatief effect. Die vinden de spiegels te confronterend en mijden hierdoor de sportscholen. Dus dit is iets waar aandacht aan moet worden besteed om de 35%-groep toch weer naar de sportscholen te krijgen.

Wat is er geleerd in de periode 2021-2023?

De kartrekker geeft aan dat het inzetten op meer beweging van mensen is begonnen vanuit [Drenthe Beweegt](#) en is voortgezet in DSGiB. Vanuit een kleine groep mensen (ca. 4) groeide het uit tot een grotere groep (ca 40 à 50 mensen) die daardoor meer divers en representatief voor de doelgroep is geworden. Belangrijk hierbij is dat de signalen kwamen vanuit het werkveld en dat de expertgroep die opgepakte.

Het was wel een uitdaging om vanuit de losse projecten die er waren beleid te maken. Ook werd geconstateerd dat het een lange adem vegt om die beleidsverandering van onderaf uit te laten groeien tot regionale veranderingen.

*“Het is belangrijk dat je klein begint en de initiatieven vanuit de werkgroep voor een olievlek gaan zorgen.”
(Hans Derks, kartrekker ELLB)*

Hoe kijkt de expertgroep terug op het meerjarenprogramma DSGiB in het algemeen?

Vanuit de expertgroep wordt aangegeven dat het goed is dat het programma door veel partijen onderschreven wordt. Langdurig en effectief beleid kan alleen worden ontwikkeld als er goed wordt samengewerkt. Volgens de kartrekker zou de GGD hierin nog wat meer een rol kunnen spelen om DSGiB meer status te geven. Verder is het belangrijk dat er een goede beslissingsstructuur komt, zodat er uiteindelijk duidelijk is wie beslissingen neemt en dat er bijtijds beslissingen worden genomen.

Hoe kijkt de expertgroep terug op de doelstellingen in het DSGiB voor het thema?

Het eerste doel is “In 2025 zijn meer professionals/koplopers zich bewust van hoe ze de inwoners, die wel willen bewegen, maar dat nog niet doen, kunnen benaderen.” Door de opleiding ‘De Beweegreis’ is dit doel concreet uitgewerkt. Deze opleiding zorgt voor bewustzijn onder alle betrokkenen over wat er moet worden gedaan om inwoners die wel willen bewegen maar het nog niet doen aan het bewegen te krijgen.

*“Als in elke gemeente Een Leven Lang Bewegen onderdeel van Bewegbeleid is wat actief wordt uitgevoerd, dan zit het met de bewustwording wel goed.”
(Hans Derks, kartrekker ELLB)*

Wat wil de expertgroep in 2024 nog realiseren?

De kartrekker geeft aan dat ze als expertgroep naar drie resultaten streven. Ten eerste dat in elke gemeente in Drenthe een beweegaanbod is voor de 35%-groep. En ten tweede, als aanvulling hierop, dat de aanvliegroute voor het thema vanuit de zorg naar welzijn wordt. Een mooi begin hiervoor is dat er gebruik wordt gemaakt van [VIPLive](#). Zorgverleners kunnen met VIPLive gemakkelijker regionaal zorg afstemmen en burgers betrekken bij hun eigen gezondheid. Bewegcoaches zijn hier ook bij betrokken.

Als laatste resultaat wil de expertgroep dat er een nieuwe sociale kaart komt die in beeld brengt wat voor de 35%-groep werkt als je kijkt naar het aanbod en hoe omgevingen voor deze groep zijn ingericht. Denk hier bijvoorbeeld aan het eerdergenoemde voorbeeld van de spiegels in de sportschool.

Wat zijn de verwachtingen van projecten en doelstellingen nadat het programma DSGiB per 1 januari 2025 afloopt?

Het zou geen onderwerp van discussie moeten zijn dat beweegprogramma's door moeten lopen ook na 1 januari 2025. Er is voldoende draagvlak voor, maar er moet ook een goede regionale preventie-infrastructuur moeten zijn, zodat het ook verankerd is in beleid. De komende tijd wordt ook duidelijk wat landelijke akkoorden zoals IZA en GALA betekenen voor beweegbeleid. Het zou mooi zijn als DSGiB een vervolg krijgt, ook binnen de uitgangspunten van IZA en GALA.

“Het zou goed zijn om DSGiB een officiële status te geven en de uitgangspunten van IZA en GALA onder te brengen in DSGiB”.
(Hans Derks, kartrekker ELLB)

Meer informatie over de stand van zaken op de doelen van de expertgroep in 2023 staat [hier](#).

Extra informatie
[ELLB magazine 1](#)
[ELLB magazine 2](#)

Reflecties vanuit de expertgroep Mentale Gezondheid

Dit feitenblad is onderdeel van de tussentijdse evaluatie van het Meerjarenbeleidsprogramma Drenthe, Samen Gezond in Beweging (DSGiB) 2021-2023. Trendbureau Drenthe, onderdeel van CMO STAMM, stelde dit feitenblad op in opdracht van de provincie Drenthe.

Geïnterviewde: Karlijn Meijerink (kartrekker) namens de expertgroep Mentale Gezondheid.

Waar richt het thema 'Mentale Gezondheid' zich op?

Het thema van de expertgroep richt zich op preventie. Dit betekent dat men preventief 'aan de voorkant' bezig is met dat mensen zich goed voelen en er voorkómen wordt dat mensen in de zorg terecht komen. Mentale Gezondheid is een belangrijke voorwaarde om met de ups en downs die bij het leven horen om te gaan. Het thema richt zich op verschillende leefwerelden binnen het gezin, maar ook buiten het gezin, zoals de wijk, de school en de sportclub.

Het thema sluit aan bij de aanpak van het Ministerie van VWS: Aanpak '[Mentale gezondheid: van ons allemaal](#).' Hierbij staan drie doelen centraal:

1. Het bespreekbaar maken van het belang van mentale gezondheid;
2. Inzetten op gezondheid en preventie;
3. Het bieden van handvatten om met de eigen mentale gezondheid aan de slag te gaan en oog te hebben voor de mentale gezondheid van anderen.

Wat zijn belangrijke voorlopige resultaten?

In het Programmaplan Drenthe, Samen Gezond in Beweging wordt als belangrijkste doelstelling genoemd: "In 2025 hebben alle 12 gemeenten de basispreventieketen Welzijn op Recept als vangnet beschikbaar voor alle inwoners in Drenthe."

Zowel lokaal als regionaal wordt er inzet gepleegd op de ketenaanpak Welzijn op Recept (zie ook paragraaf 'Extra informatie'). Er wordt niet alleen gekeken naar het opzetten van een interventie, maar ook naar een samenwerking tussen de 1e lijn en het voorliggend veld (welzijn). Ook is er verbinding gecreëerd met de Themagroep Sluitende Keten GGZ (SKGGZ). Mensen/organisaties uit verschillende expertgroepen zijn bijvoorbeeld bezig met het uitdenken van een online platform Mentale Gezondheid (zie paragraaf 'Extra informatie'). Over het algemeen is er meer afstemming en het overzicht is verbeterd.

"Als er dingen in je leven gebeuren die ingrijpend zijn, dan is het heel normaal dat je mentaal uit evenwicht kunt zijn. Het is belangrijk dat mensen hierover het gesprek durven aangaan."

(Karlijn Meijerink, kartrekker Mentale Gezondheid)

Hoe wordt er meerwaarde gecreëerd op het thema?

Een belangrijke meerwaarde die gecreëerd is in de afgelopen jaren is dat er verbindingen ontstaan tussen de netwerkpartners op het thema. Vanuit de expertgroep wordt geconstateerd dat netwerkpartners elkaar opzoeken. Bijvoorbeeld, er worden samenwerkingsverbanden aangegaan tussen partners die niet altijd voor de hand liggend zijn zoals een samenwerking tussen [Biblionet Drenthe](#) en [Dokter Drenthe](#). Het thema staat ook niet los van de andere thema's binnen DSGiB. Uitwisseling en afstemming blijft belangrijk.

Om te zorgen dat het thema meer versterkt wordt, gaat de expertgroep in het eerste kwartaal van 2024 ook aan de slag met het organiseren van een kennissessie waarin specifiek wordt ingegaan op de interventies die er zijn binnen het thema.

*“Het is belangrijk dat er meer een netwerkaanpak ontstaat voor mentale gezondheid dan allerlei losse interventies.”
(Karlijn Meijerink, kartrekker Mentale Gezondheid)*

Wat is er geleerd in de periode 2021-2023?

Volgens de kartrekker is het belangrijk dat er goed wordt nagedacht over de implementatie van landelijk beleid dat door lokale partijen moet worden uitgevoerd. Het blijkt een grote opgave te zijn om landelijk beleid te vertalen naar lokaal beleid. Alle Drentse gemeenten hebben aangegeven aan de slag te gaan met het thema Mentale Gezondheid, maar een lokale inkleuring blijft daarbij belangrijk. “Vanuit de expertgroep pakken we regionaal op wat lokaal niet kan”.

Daarnaast komt vanuit de expertgroep naar voren dat de vraag centraal moet staan: ‘Wie heeft er een belang bij dat een bepaald knelpunt wordt opgelost en wie of wat is daarvoor nodig? Het is van belang dat we blijven werken vanuit de bedoeling. “Denk o.a. ook aan welke kartrekker het meest geschikt is”. De kartrekker geeft daarbij aan dat voorkomen moet worden dat een integrale aanpak belemmerd wordt door een versnippering van het aanbod.

*“Het werken in duo-schappen op de thema’s zou voor meer integraliteit kunnen zorgen.”
(Karlijn Meijerink, kartrekker Mentale Gezondheid)*

Hoe kijkt de expertgroep terug op het meerjarenbeleidsprogramma DSGiB in het algemeen?

Volgens de expertgroep is het waardevol dat er zoveel partners zijn betrokken bij DSGiB en dat de diversiteit van alle partners het programma DSGiB goed afdekt. Niet alleen de zorg maar met name het voorliggende veld van sport en beweging speelt een belangrijke rol. Ook vertegenwoordigers van inwoners worden bij de plannen betrokken. Wel kan volgens de expertgroep kunst- en culturaspecten en welzijn meer toegevoegd kunnen worden in de uitvoering van het programma.

Hoe kijkt de expertgroep terug op de doelstellingen in het programmaplan DSGiB voor het thema?

De expertgroep kijkt positief naar de beweging die is ingezet op de doelstellingen. Over het eerste doel: “In 2025 hebben alle 12 gemeenten de basispreventieketen Welzijn op Recept”, geeft de kartrekker aan dat alle colleges van de gemeenten in Drenthe akkoord hebben gegeven op het GALA en de Brede SPUK. De gemeenten gaan aan de slag met de preventieketens en het thema Mentale Gezondheid.

Het tweede doel uit het programmaplan voor dit thema is: “We stimuleren alle 12 Drentse gemeenten actief om in 2025 interventies te hebben die bijdragen aan het verbeteren van het welbevinden van Drentse inwoners”. Over deze doelstelling zegt de kartrekker dat er campagnes worden gevoerd om mentale gezondheid meer onder de aandacht te brengen. Daarnaast wordt de verbinding gezocht tussen het thema Mentale Gezondheid en andere (bestaande) gemeentelijke gezondheidsprogramma’s en beleidsdomeinen.

Wat wil de expertgroep in 2024 nog realiseren?

Belangrijk is dat het thema een vervolg krijgt binnen de uitgangspunten van het Integraal Zorgakkoord (IZA). Dit is belangrijk omdat de financiering van DSGiB per 1 januari 2025 stopt maar het IZA nog doorloopt tot en met 2026. Als de samenwerking niet meer gefaciliteerd wordt, dan is er volgens de kartrekker een risico dat het weer losse puzzelstukjes worden, terwijl er net begonnen is de puzzel te leggen.

*“Wat we nu hebben opgebouwd, moet niet verloren gaan. De initiatieven en de samenwerkingen die er nu zijn, moeten na 1 januari 2025 ook geborgd worden.”
(Karlijn Meijerink, kartrekker Mentale Gezondheid)*

De kennisbijeenkomst over mentale gezondheid die in het eerste kwartaal van 2024 werd georganiseerd, moet leiden tot een verbindingsslag tussen lokaal en regionaal beleid. Wat moet er dan eind 2024 aan projecten uit het programma DSGiB worden ondergebracht in de uitvoering volgens de IZA. En lopen alle projecten dan nog door? Dat zijn volgens de kartrekker belangrijke aandachtspunten voor het komende jaar. De programmamanager speelt hier ook een belangrijke rol in de afstemming met de stuurgroep.

Wat zijn de verwachtingen van projecten en doelstellingen nadat het programma DSGiB per 1 januari 2025 afloopt?

Het is vanuit de expertgroep belangrijk dat er sprake is van een lerend netwerk waar mensen zich ook mee verbonden blijven voelen. Het moet niet vrijblijvend worden. Op landelijk niveau zijn er nu afspraken gemaakt over monitoring en uitkomsten van projecten. Dit geldt ook voor de expertgroepen die resultaten moeten opleveren. Daarnaast zijn er afspraken rondom de samenwerking tussen gemeenten en richting de provincie. Deze aspecten leiden volgens de kartrekker tot meer betrokkenheid en kennisdeling. De kartrekker geeft verder aan dat het soms, in het kader van lerend evalueren, ook een overweging kan zijn om opnieuw naar de samenstelling van expertgroepen te kijken als je met elkaar verderop in het proces komt.

*“Het is belangrijk dat we gezamenlijke optrekken in een vervolg na 2024. Dat programma’s samenkomen en we werken vanuit de opgave die we gezamenlijk hebben in Drenthe..”
(Karlijn Meijerink, kartrekker Mentale Gezondheid)*

Meer informatie over de stand van zaken op de doelen van de expertgroep in 2023 staat [hier](#).

Extra informatie
[Infographic Welzijn op Recept](#)
[Datawerkplaats Mentale Gezondheid](#)

